WINTEREDITIE 2019

Krimpener WAARDE-krant >>>

Bent u ook trots op de Krimpenerwaard? In deze krant vertellen Krimpenerwaarders waar zij aan werken voor hun toekomst in 'hun' regio. Benieuwd wat ze doen? Lees dan snel verder.

De krant van, voor en door Krimpenerwaarders is een uitgave van Proeftuin Trots op de Krimpenerwaard.

Veerkrachtig ondernemen op veen doe je met elkaar

Bodemonderzoek met een onderbroek
Hoe een katoenen onderbroek kan laten zien hoe het met de bodem is.

PAGINA 2 >>>

Weet wat je eet
Dat geldt voor mensen maar ook voor koeien. Wat staat er op een koeienmenu?

PAGINA 8 >>>

Op lisdodde kun je bouwen
Woningcorporatie start proef met isolatiemateriaal van lisdodde uit eigen streek.

PAGINA 12 >>>

COLUMN

Krimpenerwaardse ondernemers tonen veerkracht.

De economie van de Krimpenerwaard kenmerkt zich door veel familiebedrijven. Dat is goed zichtbaar in onze winkelgebieden. Niet de grote retailketens domineren de winkelpuien, maar je treft lokale familiebedrijven aan. Dit geldt voor onze ondernemers in de industrie, de dienstverlening en in de agrarische sector.

Eigenheid van het gebied

Het gaat goed in de Krimpenerwaard. Er wordt geïnvesteerd en er wordt personeel aangenomen. Maar de groei van de economie in de Krimpenerwaard is niet vanzelfsprekend. De bereikbaarheid is kwetsbaar en schrikt investeerders af. De industrie is vaak gevestigd langs de rivieren of op oudere industrieterreinen en dat heeft zo zijn nadelen. De winkels bevinden zich in veel gevallen in kleinere historische panden. Agrariërs hebben te maken met een slechte verkaveling en de beperkte drooglegging van de weilanden is beroemd en berucht. Echter, veel van die nadelen zijn niet van vandaag of gisteren maar kenmerken dit gebied al heel lang. Dit geeft ons gebied ook zijn schoonheid. Mooie kernen en een prachtig landschap.

Samenwerken met oog voor elkaar

Ondernemers in de Krimpenerwaard weten die hindernissen telkens weer te overwinnen. Een mooi voorbeeld is de agrarische sector. Aan de Oost-Vlisterdijk zijn boeren samen met gemeente en waterschap begonnen aan een project om beter om te kunnen gaan met bodemdaling en de beperkte drooglegging. Er worden komend jaar drains aangelegd zodat er langer gewerkt kan worden op het land en de bodemdaling wordt beperkt. Zo werken we als ondernemers en overheid samen aan innovatie. Tegelijkertijd wordt er een extra impuls gegeven aan het weidevogelbeheer. Dat kenmerkt ondernemers in de Krimpenerwaard ook: oog voor de omgeving en voor de mensen in de polder. Als wethouder Economie heb ik er dan ook alle vertrouwen in dat we nog heel lang succesvol kunnen ondernemen in de Krimpenerwaard. Laten we eerlijk zijn: het is toch een prachtig gebied om te werken en te ondernemen!

Jan Vente

Bodemonderzoek met een onderbroek
"Bodemleven is belangrijk voor de grasgroei, de koeien, insecten en weidevogels."
PAGINA 2 >>>

Kazen maken, theetje drinken
"Wat is er mooier dan in een sfeervolle omgeving genieten van verse streekproducten?"
PAGINA 4 >>>

Stolweitjes smaken naar meer
"Onze eieren gaan direct van ons bedrijf naar de supermarkten en streekwinkels."
PAGINA 6 >>>

Weet wat je eet
"Met de juiste brokken zorgen we dat het rantsoen voor de koeien in balans is en blijft."
PAGINA 8 >>>

Een goed begin is het halve werk
"De opfok van jongvee legt de basis voor gezonde koeien met een langere levensduur."
PAGINA 10 >>>

Op lisdodde kun je bouwen
"Kunnen bouwen met materiaal uit je eigen achtertuin, hoe mooi is dat?"
PAGINA 12 >>>

Melk in alle soorten en smaken
Wat betekenen al die verschillende labels en merken op de melkproducten in het schap?
PAGINA 14 >>>

Bodemonderzoek met een onderbroek

Wat gebeurt er allemaal in de Krimpenerwaardse bodem? En waar is dat goed voor? We vroegen het Pedro Janssen, onderzoeker bij het Louis Bolk Instituut. Hij legt uit hoe een katoenen onderbroek in de grond kan laten zien hoe de bodem er aan toe is: hoe meer de onderbroek is verteerd, hoe actiever het bodemleven. Belangrijk voor bijvoorbeeld de grasgroei, de koeien, insecten en weidevogels. Maar volgens Pedro zit er ook een addertje onder het gras...

Pedro, wat bedoelen we met het begrip 'bodemleven'?

"We hebben het dan over het zichtbare en onzichtbare leven in de grond. Het zichtbare zie je als je een schop in de grond steekt; wormen, spinnen en andere insecten. Wat je niet ziet, maar wat er wel is, zijn bacteriën en schimmels die met elkaar zo'n 75% van het bodemleven vormen. Een veenbodem bestaat voor een groot deel uit organische stof, daarmee bedoelen we onder andere resten van planten, wortels, bodemleven en mest. Het bodemleven leeft van die organische stof en ruimt afvalstoffen op. Daarbij zorgen wormen er ook nog eens voor dat de bodemstructuur beter wordt omdat ze ruimte in de grond maken waardoor het gras en planten beter kunnen wortelen en groeien. En water makkelijker in de bodem dringt."

Wat maakt de bodem in de Krimpenerwaard bijzonder?

"De Krimpenerwaard heeft een veenbodem. Veen bestaat voor een groot deel uit afgestorven plantenresten, organisch materiaal dus. Dat is een prima voorwaarde voor een rijk bodemleven en daarmee voor weidevogels (insecten en wormen in de grond leveren voedsel op) en biodiversiteit (een goede bodemstructuur voor planten). Nadeel is echter wel dat een heel actief bodemleven in dit geval dus ook afbraak van het veen betekent. En daarmee meer bodemdaling oplevert. Dat willen we nou net niet! Het is dus een uitdaging om bodemleven, veenafbraak en draagkracht in balans te houden. Meer is dus niet altijd beter...."

Nog even naar die onderbroek in de bodem, heb je dat echt gedaan en hoe werkt dat?

"Jazeker! In Proeftuin Trots op de Krimpenerwaard voeren we allerlei experimenten uit om meer te ontdekken over de bodem, draagkracht, beweiding en meer. Tijdens de Tour de Boer, een tocht langs melkveehouders in de Krimpenerwaard, hebben we bij een van de boeren in verschillende percelen katoenen onderbroeken ingegraven. Na twee maanden hebben we de verschillen in vertering per perceel onderzocht. Katoen is een organische stof en wordt dus door het bodemleven verteerd. De mate waarin dat was gebeurd, liet goed het verschil tussen de percelen zien. We hebben deelnemers aan de Tour de Boer trouwens ook een onderbroek meegegeven voor een thuistest."

Hoe kunnen we zelf zorgen voor een gezond bodemleven in onze tuinen?

"Door bijvoorbeeld echte meststoffen te gebruiken in plaats van kunstmestkorrels. Ook afgevallen blad en snoeimateriaal levert voeding voor het bodemleven op. Kijk er dus niet alleen naar als afval dat in de GFT-bak moet, maar ook als voeding voor je bodem."

Benieuwd naar het bodemleven in jouw tuin? Doe de onderbroeken thuis-test!

Kies het liefste een biologische katoenen onderbroek en was deze voor gebruik op 60 °C zonder zeep. Zorg dat de onderbroek mooi plat in de bodem ligt op ongeveer 10 cm diepte. Laat deze in het groeiseizoen (tussen februari en oktober) twee maanden in de bodem liggen. Heb je de ruimte? Dan kun je op verschillende plekken testen om verschillen te ontdekken. Mail je resultaten of vragen naar Pedro via p.janssen@louisbolk.nl

Niet alleen Pedro is benieuwd naar het bodemleven

Minder verteerd.

Goed verteerd.

DAAN'S DATA

Wil je weten hoe het echt zit in de Krimpenerwaard met ondernemen, landbouw, export, energie, recreatie, bouw en meer? Daan zoekt het voor je uit! Als wetenschappelijk onderzoeker gaat hij natuurlijk voor feiten en cijfers en niet voor een vaag 'onderbuikgevoel'. Voor de Proeftuin Trots op de Krimpenerwaard duikt Daan in alle beschikbare data die er zijn en zet deze haarscherp op een rijtje. In deze KrimpenerWaarde-krant een eerste kennismaking met Daan's data.

Kazen maken, theetje drinken

Wie de Beijersche Schuur in Stolwijk binnenkomt, is niet snel uitgekeken en - gegeten. Daar zorgen Yfke en Marinda Boer wel voor. “We realiseren natuurbeheer en willen hier op de boerderij zuivel met meerwaarde produceren en verkopen. Maar vooral ook in contact zijn met onze omgeving en de mensen. En laten zien wat we doen. Het is best puzzelen om een manier te vinden om boeren, natuurbeheer en een redelijk inkomen in balans te krijgen. Maar het geeft ook veel voldoening.”

Boer met toekomst

Marinda, zesde generatie Boer is er duidelijk over: meebewegen met veranderingen is voorwaarde om te kunnen blijven boeren. “Je kunt je wel enorm druk maken over alles wat eraan komt, maar ik kijk liever hoe we er met elkaar het beste van kunnen maken. Er is hier veel van waarde, voor onszelf, maar ook voor de Krimpenerwaard. Natuur, de weilanden met de koeien, het water, mooie routes en goede streekproducten. Mijn zus en ik willen de boerderij voortzetten en zullen keuzes moeten maken om dat genoeg kans van slagen te geven. De theeschenkerij en boerderijwinkel met onze kazen, zelfgemaakte jams, eieren en andere streekproducten zijn daar al een voorbeeld van.”

Omschakelen naar natuurboeren

Moeder Yfke vult aan: ”Omdat onze grond precies in het gebied valt dat in 2021 volledig natuurgebied moet zijn, hebben we voor de vraag gestaan: hoe gaan we verder? Kunnen we hier blijven? Want omschakelen naar natuurboer vraagt nogal wat van je bedrijfsvoering.

“Wat is er nou mooier dan uitrusten in een sfeervolle omgeving en genieten van verse en eigengemaakte streekproducten?”

Ander beheer van de grond, geen kunstmestgebruik en een uitgestelde maaidatum voor de weidevogels om maar wat te noemen. Bovendien groeit natuurgras trager, waardoor we minder koeien op een perceel kunnen laten grazen. Ook de verteerbaarheid van het natuurgras is anders, waardoor we geleidelijk aan overgaan op een ander type koe die daar beter mee om kan gaan, zoals de Blaarkop en Witrug. Allemaal zaken die effect hebben op arbeid, kosten en melkproductie. Dat onze dochters actief wilden instappen in het bedrijf en dat je het dus met en voor elkaar doet, was wel de stimulans om door te gaan.”

Fietsroute langs kaas- en theeboerderij

De ruime horeca-ervaring van Marinda, het kaasmaken van Yfke en de sfeervolle schuur direct aan de fietsroute door Stolwijk, leverde het idee op voor de nieuwe bedrijfstak. Marinda: “Er komen veel fietsers langs onze boerderij, wat is er dan mooier dat je even kunt uitrusten in een sfeervolle omgeving en kunt genieten van verse streekproducten? Want zelfgemaakte producten waarvan je de herkomst kent, geven een andere smaakbeleving. De ruimte van de theeschenkerij kan op termijn voor tal van doeleinden gebruikt worden; van vergaderen tot kinderfeestje en alles wat daar tussen zit. Maar we geven onszelf, de natuur en de winkel de tijd om goed in balans te komen. Waar is vraag naar, wat kan en wat is praktisch haalbaar, ook met het werk dat op de boerderij zelf gedaan moet worden?”

Goede stap met positief effect

Dat het spannend is en soms ook wel pionieren, beamen Marinda en Yfke. Maar ze zien het vooral als een positieve stap. Yfke: “We overleggen veel en leren als oudere en jongere generatie van elkaar en elkaars afwegingen en keuzes.” Marinda vult aan: “Stel jezelf de vraag waarom je groot wil worden of waarom het meer van alles moet zijn. Misschien is ‘anders boeren’ ook een optie. Wij krijgen veel positieve reacties uit de omgeving en van bezoekers. Mensen vinden het fijn dat er in de buurt weer activiteit is, dat er streekproducten worden verkocht. Ik zie ook zeker kansen voor samenwerking met andere ondernemers in de Krimpenerwaard, bijvoorbeeld in de vorm van cadeaupakketten met streekproducten van verschillende aanbieders uit de Krimpenerwaard. We hebben met elkaar genoeg moois te bieden!”

Kaas snijden is de ervaren Yfke wel toevertrouwd

Marinda helpt je graag

Fietsen en kaas proeven in de Beijersche Schuur?

Kijk op www.zhl.nl/boerderijroute voor een mooie fietsroute die je langs de Beijersche Schuur leidt. De boerderijwinkel is geopend van maandag t/m zaterdag van 9.30 tot 17.30 uur. In de wintermaanden is de theeschenkerij op afspraak geopend.

Kijk op www.beijerscheschuur.nl voor meer informatie of mail naar beijerscheschuur@outlook.com om een afspraak te maken.

StolWEItjes smaken naar meer

Hoe creëer je marktkansen van het boeren in een uniek gebied? Daar weten ze bij familiebedrijf Snoekvliet alles van. De Krimpenerwaardse koeien en kippen leveren voor ondernemer en consument mooie streekproducten op, die bovendien goed scoren blijkt wel. Wat begon met een aantal verkooppunten van StolWEItjes in de Krimpenerwaard is inmiddels uitgegroeid tot circa 50 verkooppunten in de Randstad. Maar hoe begint de afzet van een streekproduct? We vroegen het Martjan en Jeanne Snoek.

Van koeienboer naar eierhandelaar

Oorspronkelijk was het plan om het melkveebedrijf in 2015 uit te breiden en de bouwplannen werden gemaakt. Maar dat liep anders. “Waar andere bedrijven in de buurt konden uitbreiden, kregen wij van de bank geen groen licht voor de bouw”. Dat was op dat moment een flinke tegenvaller. Zoon Gertjan zou in dat jaar ook in de maatschap komen en de plannen waren al uitgestippeld. “Ergens in mijn achterhoofd had ik altijd wel het idee om nog eens iets te doen met de afzet van de eieren als streekproduct. Doordat ons andere plan afviel, gingen we daar als gezin mee aan de slag. Dat bleek een gouden greep.”, blikt Martjan terug. “Toen we eenmaal de naam bedacht hadden, wilden we daar ook een uniek eierdoosje bij. Met ons eigen ontwerp ging ik naar de leverancier van eierdozen. Hij vond het maar een spannend idee en waarschuwde me: “Zou je dat nu wel doen? Probeer nu eerst eens een standaard doosje voor vrije uitloop eieren.” Maar ik zei: Als we het doen, dan gelijk goed met de naam en uitstraling van ons unieke streekproduct. Daar valt of staat het mee.” En zo gebeurde het, de eerste eierdoosjes werden geproduceerd.

Met StolWEItjes de boer op

Martjan ging ermee ‘de boer op’. Eerst dichtbij, maar langzaamaan kreeg het StolWEItje steeds meer merkbekendheid en breidde de cirkel zich steeds verder uit. “Inmiddels hoef ik alleen nog maar de naam te noemen en al onze afnemers weten direct waar het over gaat.” Hij is nu zo’n 2,5 dag per week op pad om alle verkooppunten te voorzien, van Dordrecht en Harmelen tot aan Den Haag. “We streven ernaar om elke week verse eieren bij onze afnemers te bezorgen, daardoor is er geen derving en blijft de versheid gegarandeerd. Die versheid is mogelijk door de korte keten: de eieren gaan direct van ons bedrijf naar de supermarkten en streekwinkels.”

Zegening en lastige keuzes

Ondanks de succesvolle afzet van de StolWEItjes blijft de familie Snoek bescheiden. “We zien het als een zegening. Ons geloof is een belangrijk houvast. Ook als we in de bedrijfsvoering soms voor lastige keuzes staan.” En die lastige keuzes waren er. Om te beginnen de overstap naar deze nieuwe tak. Maar ook toen het bedrijf werd getroffen door Fipronil en de kippen geruimd moesten worden. “Dat zijn moeilijke keuzes, zeker omdat we juist staan voor een transparant product. Als er dan toch iets in blijkt te zitten waar wij ook niet van op de hoogte waren is het best spannend of het vertrouwen van de consument blijft.” Dat vertrouwen was er gelukkig: al snel nadat de Fipronilcrisis achter de rug was vonden de StolWEItjes hun weg weer naar de consument.

Boter, kaas en eieren...

Zoon Gertjan en zijn vrouw Corianne zetten de Stolweidekaas op de markt. Zij vinden het een uitdaging om kaas te maken die letterlijk en figuurlijk in de smaak valt bij de consument. “Kaas is een belevingsproduct, smaak is daarbij een belangrijke factor. Wij proberen een kaas te maken waarvoor mensen terug willen komen.” Het op de markt zetten van een streekproduct als kaas en melk is niet één op één vergelijkbaar met de afzet van eieren. “De kaas vindt minder makkelijk zijn weg naar de consument dan de eieren. Simpelweg omdat er al een markt is. Pittige boerenkaas is Stolwijkse boerenkaas, en daar zijn we niet de enige in”, licht Jeanne toe. Waar ze met de eieren een unieke positie hebben in de Randstad, ligt dat met kaas en melk anders. Toch zijn ook daar voorbeelden van waaruit blijkt dat zuivelproducten als uniek streekproduct op de markt gezet worden. “In de Ablasserwaard is een bedrijf dat ook uit melk meerwaarde weet te creeren en het als streekproduct op de markt zet”, weet Martjan. Hij doelt daarmee op Elke Melk: melk per koe verwerkt en verpakt en verkrijgbaar bij Albert Heijn. De consument kan in de supermarkt een favoriete koe kiezen.
Hoewel het volgens Martjan niet voor elk product even makkelijk is om het als streekproduct op de markt te zetten, raadt hij andere ondernemers wel aan om een keuze te maken. Kies je ervoor de wereld te voeden tegen een lage kostprijs, of om het dorp te voeden met een lokaal en transparant product?

DAAN'S DATA

wist je dat...

Er in de Krimpenerwaard 18 boerenbedrijven zijn die hun melk zelf verzuivelen?

“Kies je ervoor de wereld te voeden tegen een lage kostprijs, of de regio met een lokaal en transparant product?”

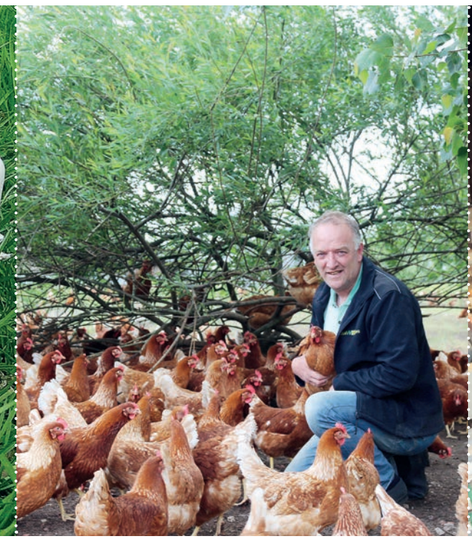

Martjan tussen zijn kippen

Er gaan heel wat StolWEItjes door de handen van Jeanne

DAAN'S DATA

wist je dat...

Een kleine 40% van de grond in de Krimpenerwaard eigendom is van verpachters en niet van de boeren?

Voelen en ruiken wat er in het voer zit

Wat staat er vandaag op het koeienmenu

Wilco checkt hoeveel er nog in de voersilo's zit en geeft de bestelling door aan Rintsje

Weet wat je eet

Koeien eten meer dan gras alleen en hebben aanvullend voer nodig om het gras goed te verteren. Daarom is de voerleverancier een regelmatige bezoeker op het boerenerf om samen met de boer het beste rantsoen voor zijn koeien samen te stellen. Waar moet je allemaal op letten? Krijgen alle koeien hetzelfde en zijn er veranderingen of trends in voerland? Aan de keukentafel bij Wilco en Durkje Uittenbogaard in Stolwijk spraken we daarover met rundveespecialist en weidecoach Rintsje Veltman van De Heus Voeders. Ook zijn collega Theo van der Weiden, rundveespecialist en coördinator vers gras onderzoek schoof daar bij aan.

Wilco, jij kent je koeien, je gras en je grond als geen ander. Op welk gebied helpt dan een voerleverancier bij je bedrijfsvoering?

"De Heus komt al zo lang als ik weet hier op het bedrijf, eerst bij mijn vader en nu bij ons. Ze zijn voor mij meer dan een voerleverancier; ik overleg met ze, ze houden mij scherp en denken mee. Ze weten wat ik wil met mijn bedrijf, dat is het uitgangspunt van hun advies. Vertrouwen speelt daarin een grote rol; als je weet dat de ander het beste met jou en je bedrijf voor heeft, wil je ook wat van die persoon aannemen. Natuurlijk speelt er een commercieel belang, maar we hebben nog nooit gemerkt dat we een bepaalde kant op worden geduwd omdat op die brokken net even wat meer marge zit. Daar zijn we trouwens ook nog zelf bij he?"

Een passend voeradvies, hoe werkt dat in de praktijk Rintsje?

"De wereld verandert, dat brengt nieuwe ontwikkelingen en vragen met zich mee. Kijk naar beweiding. Vroeger graasden koeien een heel perceel af totdat het gras op was, met alle wisselingen in grashoogte en kwaliteit die daarbij horen. Met de komst van roterend standweiden* is dat verleden tijd. Omdat de melkveehouder de grasbehoefte van zijn koeien voor een week over 7 beweidbare percelen verdeelt, krijgen ze elke dag dezelfde lengte, soort en kwaliteit gras. En daarmee een vaste hoeveelheid aan eiwit en energie, wat zorgt voor een stabiele melkproductie. Minder schommelingen in de ruwvoerkwaliteit (gras dus) betekent dat er minder gecompenseerd hoeft te worden met krachtvoer. Als rundveespecialist adviseer ik over beweiding en een daarbij passend rantsoen per koe."

Krachtvoer, dat klinkt als een powerbrok Theo....

"Dat is het dus zeker niet! Eigenlijk is 'krachtvoer' een verkeerde benaming. Je krijgt er geen supersterke koeien van ofzo. Het is een aanvulling op wat ze in het ruwvoer missen aan essentiële voedingsstoffen en mineralen. En dat luistert nauw. Als een boer weidemelk wil leveren, moeten zijn koeien tenminste 120 dagen en 6 uur per dag weiden. In het voorjaar zit er meer eiwit en energie in het gras, dan kunnen de brokken wat minder. Maar je kunt je voorstellen dat het weer ook een rol speelt in grasgroei en daarmee in wat de koe binnen krijgt. Dan kunnen brokken zorgen dat het rantsoen voor de koeien in balans is en blijft."

> "Als voerleverancier moet je verstand hebben van mensen, koeien, gras, bedrijfssystemen en ondernemen."

<<< Theo (l), Rintsje en Wilco (r) kijken naar de structuur van het voer

De informatie uit de melkmonsters uitgewerkt in grafieken

Aan de keukentafel

Rintsje, je komt maandelijks bij Wilco. Waar hebben jullie het dan over?

Wilco: "De resultaten van de melkmonsters uit mijn tank worden automatisch doorgezet naar De Heus, die geven heel gedetailleerde informatie over de samenstelling van de melk: bijvoorbeeld hoeveel vet, eiwit en lactose er in zit. Alles wat daarin opvalt, heeft Rintsje dus al kunnen zien voordat hij hier komt."

Rintsje: "We nemen samen de rapportages door, kloppen die met de doelstellingen van Wilco? We kijken naar oorzaken en oplossingen van eventuele uitschieters. We kijken in de stal, naar het voer wat er ligt, hoe de koeien erbij staan, of en hoe gretig ze vreten etc. Omdat ik maar een keer in de maand kom, vallen dingen mij soms eerder op dan Wilco die zijn dieren elke dag ziet."

Theo: "Door de rapportages hebben we elke koe in beeld en zien we hoe de veestapel functioneert. Op basis hiervan kunnen we voor elke individuele koe exact bepalen hoeveel brokken ze krijgt in de voerbox."

Wat maakt het soms lastig?

Rintsje: "Regelgeving is natuurlijk een ding, zoals het mestbeleid. Het beleid van de overheid verandert in razendsnel tempo. Sommige regels zijn bovendien tegenstrijdig. Dit maakt het voor melkveehouders ontzettend moeilijk om beslissingen te nemen die op de lange termijn zijn gericht."

Theo: "Er zijn daarnaast steeds meer mensen die er wat van vinden en dat mag vanzelfsprekend. Die mening is soms alleen gevormd op basis van een filmpje of artikel op sociale media dat niet volledig overeenkomt met de werkelijkheid. Dit zorgt voor vervreemding. Het is een stevige uitdaging voor de sector om hier mee om te gaan en een transparant beeld te schetsen van de gang van zaken in de praktijk. Kijk naar diervoer; veel mensen denken dat dit voor een groot deel bestaat uit sojabonen die voor diervoeders wordt gekweekt. In werkelijkheid bestaat het krachtvoer in Nederland voor ongeveer de helft uit co-producten afkomstig van de voedingsmiddelenindustrie. 70% van de grondstoffen komt uit Europa. De sojaschroot die in Nederland wordt gebruikt ontstaat na de winning van sojaolie uit de boon en is gecertificeerd op verantwoorde teelt, vrij van ontbossing en kinderarbeid."

Wat is er veranderd ten opzichte van vroeger?

Wilco: "Vroeger deden we eigenlijk alles op zicht en ervaring. Nu is alles digitaal en inzichtelijk; je weet meteen hoe het ervoor staat. Dat is wel winst, je kunt eerder ingrijpen als iets mis dreigt te lopen."

Theo vult aan: "Daarom is kennisuitwisseling ook zo belangrijk. Bij De Heus delen we alle opgedane informatie uit klantbezoeken en onderzoek met elkaar. Zodat niet alleen ons advies 'aan de keukentafel' altijd is gebaseerd op actuele kennis en inzichten, maar ook onze onderzoeksafdeling kan inspelen op trends, weet wat er leeft en waar behoefte aan is.'

Rintsje: "Een pluspunt ten opzichte van vroeger is dat voerleveranciers vaker gesprekspartner zijn voor grote zuivelorganisaties in hun duurzaamheidsprogramma's. Een goede ontwikkeling want hoe beter we op elkaar afstemmen, hoe meer stappen we kunnen zetten."

Hoe zien jullie de rol van erfbetreder de komende jaren?

Rintsje: "Erfbetreder klinkt best afstandelijk. En dat zijn we zéker niet. Ik zie ons meer als boerenpartner die een proactieve rol speelt in het in balans brengen van de doelstelling van de boer, de voerbehoefte van de koe en de duurzaamheidsdoelstellingen van de maatschappij. Met alles wat er op de sector afkomt zal het nog belangrijker worden om aan die partnerrol goed invulling te geven."

*** Toelichting roterend standweiden**

Roterend standweiden is een systeem waarbij de koeien zeven dagen achter elkaar elke dag naar een ander perceel gaan, en vervolgens weer naar het eerste perceel. Dit wordt een aantal malen achter elkaar herhaald (roteren).

DAAN'S DATA

wist je dat...

De Krimpenerwaard ongeveer 150 melkveebedrijven heeft die allemaal verschillen in grootte, dus in aantallen dieren, grond en gebouwen?

Een goed begin is het halve werk

Leren van elkaar, hoe doe jij het?

Wim den Hartog van de Crimpenerwaert Dierenartsen

Jan de Pater, een van de deelnemers aan de pilot 'adaptieve jongvee opfok': "Ik wil zelf dingen uitproberen, dan weet je ook wat bij je past. Van elk experiment leer je weer. Bijvoorbeeld kalveren snel in een groep plaatsen voor betere socialisatie. Dat bevalt me echt goed. En ik ben benieuwd naar de inzichten straks over het effect van de biestkwaliteit op de gezondheid en ontwikkeling van mijn kalveren. Er blijft genoeg te ontdekken."

Het klinkt misschien vreemd, maar dat geldt ook voor de opfok van jongvee op de boerderij. Hoe gezonder een kalf opgroeit, hoe beter het zich ontwikkelt tot een robuuste melkkoe die tegen een stootje kan. "In dat proces speelt de boer een belangrijke rol." vertelt dierenarts Wim den Hartog van de Crimpenerwaert Dierenartsen. Wim is betrokken bij Proeftuin Trots op de Krimpenerwaard en onderzoekt samen met melkveehouders wat goed is voor koe én boer.

Vakmanschap in melkveehouderij

Als dierenarts voor landbouwhuisdieren komt Wim bij veel melkveehouders. "Ik vind dat we trots moeten zijn op onze boeren; zij produceren een kwaliteitsproduct dat letterlijk wereldwijd van waarde is. Daar leveren ze veel inspanningen en investeringen voor. En ondertussen vindt iedereen wat van ze. Ik ken geen beroep waarover zoveel mensen een mening hebben zonder er kennis over te hebben. Als gras groen is dan denken veel mensen dat het goed gras is. Nou, daar kan een melkveehouder je heel wat over vertellen! Voor deze vakmensen zijn hun koeien super belangrijk; het is hun boterham. Reken dus maar dat zij hard werken om die inkomstenbron letterlijk en figuurlijk gezond te houden."

DAAN'S DATA

wist je dat...

We met z'n allen ongeveer 15 miljoen liter melk consumeren in de Krimpenerwaard? Dit is inclusief alle verwerkte vormen van melk zoals yoghurt, kaas en allerlei voedingsmiddelen waar melk in is verwerkt. En wist je dat dit ongeveer gelijk is aan de productie van 20 à 30 gemiddelde veenweidenbedrijven?

Voorwaarden voor een gezonde start

De start van een kalf vraagt aandacht, goede hygiëne en vooral een goede kwaliteit biest. "Een pasgeboren kalf heeft nog geen afweerstoffen en is dus kwetsbaar voor allerlei ziektes. In de biest, de eerste melk die een koe geeft nadat het kalf is geboren, zitten ongelooflijk veel antistoffen en voedingsstoffen die het kalf nodig heeft." Niet alleen het kalf moet het goed doen, ook de koe zelf moet genoeg energie krijgen om weer in balans te komen. "Hoe eerder de melkproductie op gang komt en stabiliseert, hoe beter. Vleeskoeien kun je prima met kalf laten lopen, die worden niet gehouden om hun melk. Maar een melkveehouder krijgt minder melk van een koe die met een kalf loopt. Dus ook minder inkomsten. Dat houd je niet lang vol natuurlijk."

Experimenteren en proberen

Met een aantal melkveehouders experimenteert Wim of en hoe kalveren bij de koe kunnen worden gehouden. Een plaatje dat de maatschappij prachtig vindt, maar in de praktijk vaak hartverscheurend uitpakt. "Als een koe en een kalf een aantal weken bij elkaar zijn geweest heeft er hechting plaatsgevonden. Ze dan weer uit elkaar halen is echt een drama; het duurt dagen tot weken voordat ze weer zijn hersteld. We kijken of er een setting is te bedenken waarbij het scheiden (bijna) probleemloos kan. En hoe het werkt om kalveren wel in de stal te houden, maar ze niet te laten drinken bij de koe. Dat ze wel contact hebben en elkaar kunnen likken en de melk naar de boer gaat. Zover zijn we nog niet hoor, maar we proberen het wel uit. Het vraagt ook nogal wat van de veehouder, hij moet zijn stal en bedrijfsvoering aanpassen, er tijd in willen steken en de conditie van kalf en koe nauwgezet volgen en bijhouden."

Sparringpartner en advocaat tegelijk

Wim ziet zichzelf als sparringpartner voor de boer en advocaat van het dier. "Ik ga uit van de doelstellingen van de boer, het is zijn bedrijf en hij bepaalt wat hij daarmee wil. Binnen die kaders kijk ik samen met hem hoe dat het beste is te realiseren, rekening houdend met de gezondheid en het welzijn van het dier. Dus ook in de opfok van jongvee, zodat we naar gezonde koeien toewerken, die goed produceren en een langere levensduur hebben. Elke boer is anders en elk bedrijf is anders, wat voor de een werkt is voor de ander niet haalbaar. Als dierenarts houd je daar rekening mee en pas je je advies en dienstverlening daar op aan."

Koe van de toekomst

In de toekomst kijken kunnen we niet, maar er over nadenken wel! In het project 'een passende koe in de Waard' van de Proeftuin draait het om de impact van toekomstige ontwikkelingen op de koe en de boer. Wat betekent het bijvoorbeeld als het grondwaterpeil hoger wordt, er meer lange, hete zomers komen (hittestress) of het inlaatwater vanuit de IJssel en de Lek zilt wordt? Vragen die verder gaan dan de liters melk per koe; ze raken aan het totaalplaatje van boer, kalf, koe en bedrijf. Hoe blijft dat gezond en in balans? Benieuwd naar de zoektocht naar een passende koe? Stuur een mail of stel uw vraag naar info@proeftuinkrimpenerwaard.nl

Op lisdodde kun je bouwen

Woningcorporatie QuaWonen start in 2020 de eerste pilot met isolatieplaten van lisdodde in een appartementencomplex. Een uniek experiment in onze Waard, dat nieuwe marktkansen dichterbij brengt. In gesprek met Cees Bol en Barbara Willems van QuaWonen horen we hoe zij betrokken zijn bij de ontwikkeling van lisdodde als lokaal bouwmateriaal.

Kip-ei-verhaal

"Zonder teelt geen afzet, maar zonder afzet ook geen teelt. Het is een kip-ei-verhaal. Daarom werken wij er graag aan mee om die keten op gang te brengen. Deze eerste pilot kan de aanzet zijn tot verdere product- en marktontwikkeling en bovendien de samenwerking tussen verschillende schakels in de keten stimuleren. Daar zien we voor onszelf als woningcorporatie ook een rol, dus dragen graag ons steentje bij. We leren en experimenteren in een werkgroep samen met aannemer van Wijnen uit Stolwijk, ORG-ID en gemeente Krimpenerwaard."

Twee sectoren: één uitdaging

Niet alleen de landbouw, ook de bouwsector staat voor een klimaatuitdaging: in 2050 moeten alle woningen CO_2-neutraal zijn. Een stip op de horizon waar ook QuaWonen naartoe werkt: woningen van het gas af, realisatie van duurzame energiebronnen en isoleren van woningen. Vooral bij dat laatste komen de twee sectoren samen. "We richten ons nu op de realisatie van isolatieplaten van lisdodde. Hoe mooi zou het zijn als onze huurders wonen in een huis dat gebouwd is van materiaal dat in eigen achtertuin is geoogst! En daarmee een bijdrage levert aan de klimaatdoelen."

Biobased als basis

"In de bouw wordt nog veel gebruik gemaakt van traditionele bouwmaterialen. Biobased materialen, dat zijn materialen die gemaakt zijn van hernieuwbare grondstoffen, zijn op grote schaal simpelweg nog niet voorhanden. Qua prijs kunnen nieuwe materialen, zoals een isolatieplaat van lisdodde, dus nu nog niet concurreren met de bestaande. Maar via een experiment als dit, dragen we wel bij aan de ontwikkeling van het product en de marktkansen. En wie weet is het dan straks wel haalbaar om dit ook in sociale huurwoningen te gebruiken, zonder dat de huurkosten daarmee stijgen."

DAAN'S DATA

wist je dat...

Twee-derde van de boeren in de Krimpenerwaard ouder is dan 50 jaar?

Samen op

In de proef Natte Teelten, onderdeel van de Proeftuin, worden de kansen voor o.a. lisdodde verkend. Ondersteund door kennis uit het onderzoek op proefboerderij KTC Zegveld richtte dit zich met name op het proces van de teelt. De teelt en afzet van nieuwe gewassen zijn echter ontwikkelingen die samen opgaan. Zo levert de ontwikkeling en het testen van de eerste producten van lisdodde informatie op die onmisbaar is voor het doorontwikkelen van de teelt.

In het samenbrengen van beide initiatieven (teelt en afzet) heeft de gemeente Krimpenerwaard een belangrijke rol gespeeld. Het stimuleren en koppelen van onderzoek, agrarisch ondernemerschap en innovatie resulteert nu in een eerste concreet initiatief voor toepassing.

"Hoe mooi zou het zijn als onze huurders wonen in een huis dat gebouwd is van materiaal dat in de eigen achtertuin is geoogst."

Cees Bol en Barbara Willems van QuaWonen. Van grondstof tot product.

Veilig bouwen is voorwaarde

"In de werkgroep denken wij mee over de voorwaarden waar een product aan moet voldoen voor de eindgebruiker. Voor een isolatieplaat is dat de isolatiewaarde en brandveiligheid. De isolatiewaarde moet gelijk zijn aan een gangbaar product zoals piepschuim. We zoeken nu naar de optimale balans tussen de dikte van de plaat en de samenstelling van de lisdodde, zodat de isolatiewaarde voldoet aan het bouwbesluit. Een andere voorwaarde is dat het materiaal niet brandbevorderend mag zijn. Het mag dus niet uit zichzelf branden, zoals bijvoorbeeld hout."

Stimulering biobased producten

"Er worden op dit moment geen wettelijke eisen gesteld aan de herkomst van bouwmaterialen. Wel hebben sommigen gemeenten een tool waarin eigenschappen van de bouw zoals toekomstbestendigheid, isolatiewaarde en milieuvriendelijkheid beoordeeld worden. Gemiddeld moet je dan een bepaald aantal punten halen. Als je met een isolatieplaat van lisdodde goed scoort op duurzaamheidsdoelen en daarmee punten behaald, is dat natuurlijk wel een stimulerende factor."

2020 eerste stap

"Om het product uiteindelijk op de markt te brengen is certificering nodig en moet je het productieproces geautomatiseerd hebben. Zover is het nog niet. Voorlopig zetten we de eerste stap door de isolatieplaten te ontwikkelen. Gaat dat goed, dan passen we ze in 2020 toe in een nieuw appartementencomplex in Schoonhoven. Daarvoor wordt lisdodde uit de Krimpenerwaard omgezet tot een bruikbaar product in ons eigen gebied. De eerste stap in de realisatie van onze droom."

DAAN'S DATA

wist je dat...

Er 290 ha dakoppervlak in de Krimpenerwaard potentieel geschikt is voor zonnepanelen? Dit kan in potentie bijna 90.000 ton CO_2 per jaar besparen. Dat staat gelijk aan het stroomverbruik van zo'n 65.000 huishoudens (bij 3000 kWh per huishouden).

Melklabels in soorten en smaken

De winkels staan er vol mee, allerlei zuivelproducten met labels en keurmerken. Wat die allemaal betekenen weten we vaak niet eens. Iets met een klavertje, sterretje en een koe in de wei geeft al snel een goed gevoel. Maar het ligt wel wat ingewikkelder dan dat. Voer, beweiding, biodiversiteit, kringlopen en dierenwelzijn; alles speelt mee. Dat vraagt keuzes van de melkveehouder: 'Welke melksoort en manier van werken past het beste bij mijn bedrijf?'

Bovendien zijn er mensen met intoleranties en allergieën voor zuivel. Ook voor hen is de sector in beweging om met goede alternatieven te komen. Lees meer over maatwerk in melk.

Werkwijze bepalend

Alle genoemde keurmerken richten zich op de thema's dierenwelzijn, biodiversiteit en klimaat. Het verschil zit dus niet zozeer in die criteria, maar in hoe de melkveehouder zijn melk produceert en hoe het beoordeeld wordt. Bij het ene keurmerk worden er kant en klare 'eisen' gesteld. Bij het andere keurmerk wordt de melkveehouder gevraagd een doel te halen en kan hij zelf aangeven hoe hij dit gaat realiseren.

Herken het label, dan weet je waarvoor je kiest!

Weidemelk

De melkkoeien zijn minimaal 120 dagen 6 uur per dag in de wei.

Biologisch

Europees / Nederlands

De melkkoeien moeten altijd naar de wei kunnen, zolang het weer, de bodem en gezondheid dit toestaat. De melkveehouder gebruikt geen kunstmest en chemische bestrijdingsmiddelen. De koeien krijgen biologisch voer, waarvan 60% van het eigen bedrijf of uit de regio.

Biologisch-dynamisch

Lijkt op biologisch, maar heeft nog een aantal extra voorwaarden, bijvoorbeeld dat de koeien hun horens houden.

On the way to PlanetProof

Voor dit keurmerk werken melkveehouders aan biodiversiteit, klimaat en dierenwelzijn op het basisniveau. Dat is bijvoorbeeld weidegang, kruidenrijk grasland en verminderen van de ammoniakuitstoot. Bovendien kiezen zij zelf het thema waarop ze op topniveau presteren. Zo kiest de ene melkveehouder ervoor om uit te blinken in dierenwelzijn en zet een ander zich extra in voor klimaat.

Beter voor Koe, Natuur & Boer (AH)

Duurzaamheidsprogramma waarin koe, natuur en boer centraal staan. Weidegang en regionaal geteeld voer zijn daar voorbeelden van. Net als kruidenrijk grasland om weidevogels en insecten aan te trekken.

Beter leven 1 ster

Speelt in op dierenwelzijn en milieu. De melkkoeien worden beweid, krijgen regionaal geteeld voer en kruidenrijk grasland. Er is extra aandacht voor het kalf; zo mag de koe het kalf na de geboorte aflikken. Verminderde milieubelasting door bijvoorbeeld gebruik van aangepaste bestrijdingsmiddelen.

DAAN'S DATA

wist je dat...

Ruim de helft van de melkveebedrijven in de Krimpenerwaard aan agrarisch natuurbeheer doet? Dat is meer dan gemiddeld in Nederland.

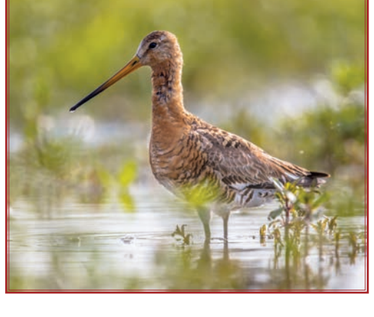

waard Kids

Wat eet een weidevogel?

(check of je het goed hebt: draai de krant om en kijk onderaan welk woord er in de puzzel hoort te staan)

Vul de puzzel in en ontdek het verborgen woord

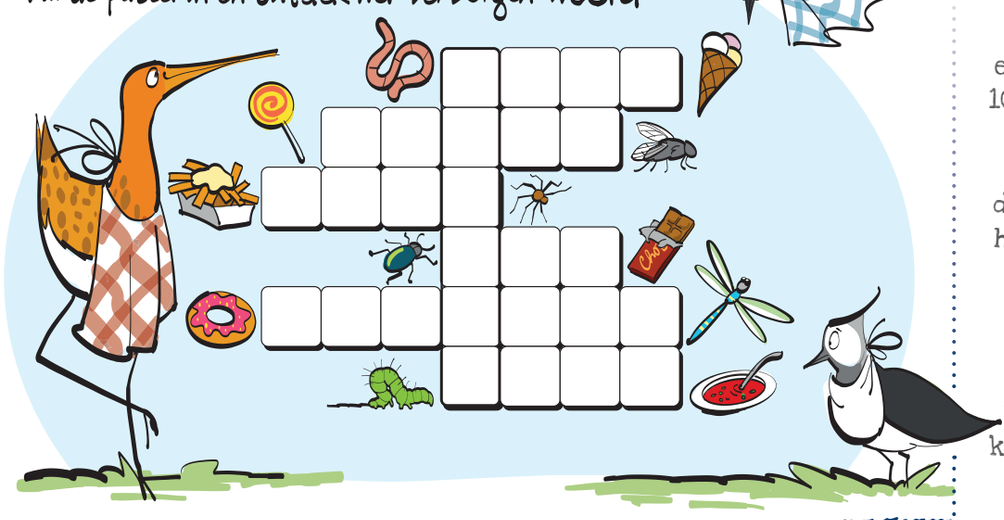

Wist je dat:

een weidevogelkuiken tot wel 10.000 insecten per dag nodig heeft om goed te groeien?

de snavel van de scholekster heel hard slijt maar ook weer snel aangroeit?

als een boer mest uitrijdt de weidevogels lekker veel wormen kunnen vinden? Die komen dan naar boven om van de mest te eten....

Rara, wat staat er in deze rebus?

(check of je het goed hebt: draai de krant om en kijk onderaan welke zin er hoort te staan)

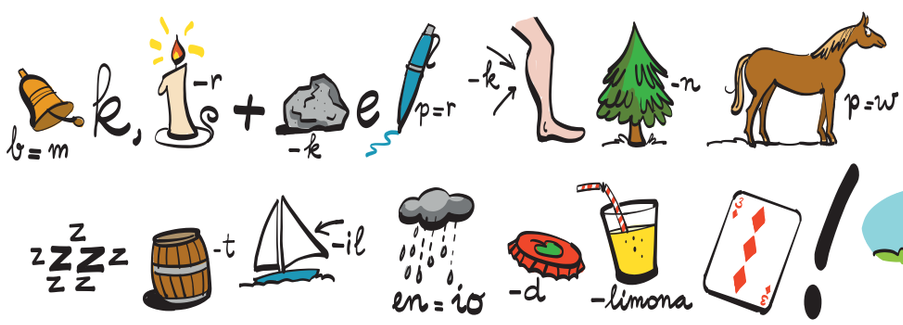

Waarom koeien in de wei goed zijn voor weidevogels

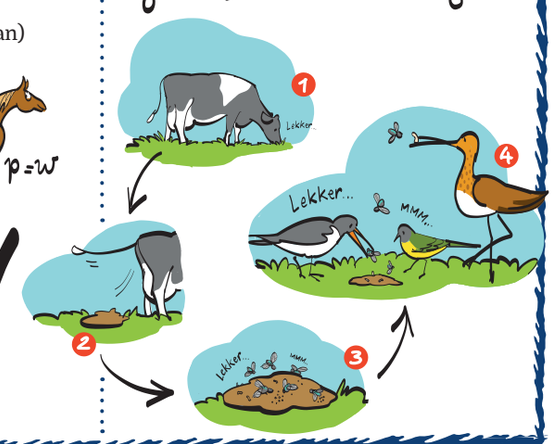

Oplossing woordpuzzel: WINTER. Oplossing rebus: Melk, kaas en eieren uit de Waard zetten onze regio op de kaart

Deel uw trots!

Benieuwd naar de ondernemers die meer-waarde willen brengen in de Krimpenerwaard en waarom ze dat doen? Of wilt u iets aan ze kwijt? Kijk op www.proeftuinkrimpenerwaard.nl of mail naar info@proeftuinkrimpenerwaard.nl

De Proeftuin Trots op de Krimpenerwaard is een initiatief van de gemeente Krimpenerwaard, ondersteund door de Provincie Zuid-Holland. De uitvoering is in handen van PPP-Agro Advies, het Louis Bolk Instituut en het Veenweiden Innovatiecentrum (VIC).

De KrimpenerWaarde-krant is een uitgave van Proeftuin Trots op Krimpenerwaard. Daarin kijken melkveehouders, onderzoekers, adviseurs en anderen hoe ze met elkaar vorm kunnen geven aan landbouw met toekomstwaarde. Dat betekent kijken en meebewegen met de natuurlijke veerkracht van bodem, gewas en dieren. En onderzoeken wat werkt en wat niet, en waarom dan niet? We noemen dat adaptieve landbouw. Door veerkracht en het in contact blijven met je omgeving ben je in staat onder veranderende omstandigheden te produceren en lever je toekomstwaarde voor de Krimpenerwaard.

Over de trots van de Krimpenerwaard gaat u vaker lezen in Het Kontakt.